

Ένορχηστρωμένη θριαμβολογία

ΑΡΘΡΟ ΤΟΥ ΚΑΘΗΓΗΤΗ Κ. ΣΗΜΙΤΗ

Από τη στιγμή που τον Ιούλη του 1975 η κυβέρνηση ζήτησε την ένταξη της Ελλάδας στην ΕΟΚ, ήταν φανερό ότι η Νέα Δημοκρατία θα επιδιώξει με κάθε τρόπο την ένταξη άσχετα από πολιτικούς και οικονομικούς όρους. Ήταν επίσης φανερό, ότι οι χώρες της ΕΟΚ δεν έκριναν το θέμα της ελληνικής ένταξης με στενά οικονομικά κριτήρια, αλλά κάτω από το πρίσμα της μεσογειακής και ευρωπαϊκής πολιτικής τους που επιβάλλει την ένωση των νατοϊκών συμμάχων στον κοινό οικονομικό συνασπισμό. Η ένταξη, κάτω από τις συνθήκες αυτές έμοιαζε βέβαιη. Αδέβαιος ήταν ο χρόνος, ο τρόπος και οι όροι πραγματοποίησής της. Οι διαπραγματεύσεις που διάρκεσαν εδώ και τρία χρόνια δεν μπορούσαν γι' αυτό να έχουν καμιά θεαματική εξέλιξη. Ήταν απογραφή και τακτοποίηση θεμάτων στα πλαίσια που είχε καθορίσει η ΕΟΚ και όχι αντιπαράθεση απόψεων με αδέβαιη έκβαση. Ο περισσότερος χρόνος καταναλώθηκε για να παρουσιάσει η ελληνική πλευρά τις απόψεις της. Η ΕΟΚ κατέγραφε τις προτάσεις και απάντησε συνοπτικά τον τελευταίο χρόνο.

Όταν στις 6 του Δεκέμβρη οι προτάσεις της ΕΟΚ για μακρές μεταβατικές περιόδους συνάντησαν την ελληνική αντίδραση η έντυπωση μιάς δραματικής όδυνσης μετά τούσους μήνες ήσυχίας ήταν γενική. Από τις 6 του Δεκέμβρη για δεκαπέντε μέρες καλλιεργήθηκε έντονα η αδέβαιότητα για το τι πρόκειται να συμβεί. Η κυβέρνηση εμφανίστηκε ανυποχώρητη απέναντι στην απαράδεκτη και έκμεταλλευτική τακτική των Δυτικοευρωπαίων. Στις 21 του Δεκέμβρη ακριβώς την προγραμματισμένη ημέρα, ώ του θαύματος, τὰ σύννεφα διαλύθηκαν. Μετά «δραματική μάχη» η Ελλάδα πέτυχε «διαπραγματευτική νίκη». Οι τυμπανοκρουσίες και η ένορχηστρωμένη θριαμβολογία δεν καθυστέρησαν ούτε ελάχιστες ώρες. Οι δυσκολίες του χτες ξεχάστηκαν άμέσως για να μη δημιουργηθούν δυσκολίες για το αύριο, όπως δήλωσε ο αρμόδιος για τις διαπραγματεύσεις ύπουργός.

Η «κρίση» δεν ήταν κρίση. Στις 20 του Δεκέμβρη δημοσιεύτηκε το κείμενο επιστολής, που έστειλε ο κ. Καραμανλής στους πρωθυπουργούς των κρατών - μελών της ΕΟΚ. Στο γράμμα του διαπίστωνε, κοντά σε άλλα, ότι η συμφωνία σύνδεσης λειτούργησε σε βάρος της Ελλάδας και ότι η Κοινότητα δεν επιδιώκει την «οικονομική και κοινωνική ανάπτυξη της Ελλάδας». Θα πίστευε κανείς μετά από το γράμμα τούτο ότι η ελληνική πλευρά θα επιδίωκε να πετύχει στις διαπραγματεύσεις τις εξασφαλίσεις εκείνες, που θα βοηθούσαν η ένταξη να λειτούργησει σε όφελος της Ελλάδας. Αν εξετάσουμε τη συμφωνία, θα ψάξουμε όμως μάταια για τις ρυθμίσεις που εξασφαλίζουν να μην επαναληφθούν και να παρεμποδιστούν μελλοντικά δυσάρεστα για την Ελλάδα αποτελέσματα. Η κυβέρνηση ισχυρίστηκε ότι η Ελλάδα διατήρησε δικαίωμα έπιβολής περιορισμών στην εισαγωγή 14 βιομηχανικών προϊόντων, πράγμα που δεν είχε πετύχει ούτε η Αγγλία. Παραλείπει να αναφέρει ο αρμόδιος ύπουργός ότι η αγγλική βιομηχανία είχε ανάγκη πολύ λιγότερης προστασίας από την ελληνική. Για την Ελλάδα είχε από καιρό κιάλας έπισημανθεί, ότι ο περιορισμός της προστασίας στον αριθμό των 14 προϊόντων σε συνδυασμό με τις ύπόλοιπες δασμολογικές άπαλλαγές όχι μόνο θα περιορίσει τη δυνατότητα ελεύθερης ρύθμισης του έξωτερικού έμπορίου αλλά θα έπιφέρει σοβαρό πλήγμα στην ίσορροπία του ίσοζυγίου πληρωμών. Η Ελλάδα θα συνεχίσει να «βοηθεί την Κοινότητα αντί να βοηθείται από αυτήν», ξοδεύοντας πολύ περισσότερο από τα 1.830 εκατ. δολάρια που δίνει σήμερα για εισαγωγές. Ας μη ξεχνάμε τη συνεχή και άλματώδη αύξηση του έλλείμματος του ιταλικού ίσοζυγίου πληρωμών. Τα ελληνικά προβλήματα δεν αντιμετωπίστηκαν και δεν λύθηκαν από την κυβέρνηση στις Βρυξέλλες. Η κυβέρνηση ξεσκέπασε για λόγους τακτικούς μια πτυχή τους και τὰ σκέπασε άμέσως μετά σε φραστικές μετααπίσεις και ρητορικά σχήματα. Οι άντιθετες με τη συμφωνία σύνδεσης άντισταθμιστικές εισφορές θά άποκαλούνται μελλοντικά συμψηφιστικά ποσά ένταξης. Οι έπίσης άντισυμβατικές ποσοστώσεις στα κλωστούφαντουργικά θά καλύπτονται μελλοντικά από ρήτρες διασφάλισης. Στα έθνικά θέματα η χώρα μας συνεχίζει να μένει άνοικτη σε πιάσεις. Οι χώρες της ΕΟΚ δεν άνελαβαν καμιά συγκεκριμένη ύποχρέωση να παρασταθούν στην Ελλάδα άπάναντι στην τουρκική άπειλή. Δεν ύποσχέθηκαν να βοηθήσουν για την έφαρμογή των άποφάσεων του ΟΗΕ στο Κυπριακό.

Η συμφωνία στις Βρυξέλλες δεν είναι παρά η φυσιολογική κατάληξη μιάς διαπραγματεύσεως που έγινε από την ελληνική πλευρά χωρίς καν να ύπάρχουν από την άρχη ξεκάθαροι ελάχιστοι όροι. Η δραματική εξέλιξη ήταν προγραμματισμένη από τὰ πράγματα και στις αίτίες και στην έκβασή τους. Για την ελληνική κυβέρνηση ήταν από πολύ καιρό φανερό, ότι η άδικαιολόγητη έγκατάλειψη των προτερημάτων, που είχε εξασφαλίσει η συμφωνία σύνδεσης και οι συνεχείς ύποχωρήσεις θά είχαν ψηλό πολιτικό κόστος. Έπρεπε να άποδειχτεί, ότι η ένταξη άποτελούσε και πολιτικό άθλο και έπιτεύχτηκε με πλήρη διασφάλιση των συμφερόντων του ελληνικού λαού. Ο ίδιος ο κ. Καραμανλής άλλωστε έπίσημανε στους πρωθυπουργούς των έννέα χωρών όχι ότι η στάση τους άντίκειται στα συμφέροντα της χώρας αλλά ότι η στάση τους «θά γίνει αίτία δυσάρεστων πολιτικών έπιπτώσεων». Για την Κοινότητα, η ένταξη της Ελλάδας άποτελούσε τη γενική δοκιμή για την ένταξη της Ισπανίας και της Πορτογαλίας. Έπρεπε με κάθε τρόπο να γίνει δεκτή η άρχη, ότι δεν ύπάρχουν ένιαίες ρυθμίσεις για κάθε ένταξη, αλλά ότι σε κάθε χώρα μπορούν να έπιβληθούν ειδικοί όροι που να διασφαλίζουν τὰ συμφέροντά της. Η Κοινότητα πέτυχε τὸ σκοπό της. Οι έπταετείς μεταβατικές περίοδοι για όρισμένα άγροτικά προϊόντα και οι ειδικές ρυθμίσεις για την ελεύθερη διακίνηση των έργαζόμενων τὸ άποδεικνύουν.

Η συμφωνία των Βρυξελλών ήταν κατάληξη μιάς ψευδοαψιμαχίας. Για την ελληνική μεταπρατική ολιγαρχία, τὰ ξένα συμφέροντα και τμήματα της μεγαλοαστικής τάξης η ένταξη είναι μέσο να στεριώσουν τις οικονομικές και πολιτικές τους θέσεις. Η διαπραγμάτευση άφορούσε την εξασφάλιση της ήγεμονικής τους θέσης. Δεν άφορούσε τὰ συμφέροντα των Έλλήνων έργαζόμενων.

Η συνέχεια που θά δώσει η κυβέρνηση στις εξέλιξεις είναι ξεκάθαρη. Την προδιαγράφει τὸ διάγγελμα του πρωθυπουργού. Η συμφωνία των Βρυξελλών θά άποτελέσει άντικείμενο καθημερινού θαυμασμού και ύμνολογίας των μαζικών μέσων ένημέρωσης. Οι διθύραμβοι, οι ρηχές αναλύσεις και οι μονόπλευρες στατιστικές θά άλληλοδιαδέχονται η μία την άλλη. Οι θριαμβολογίες συγκαλύπτουν τὰ πραγματικά προβλήματα και τὰ άδιέξοδα στα όποια όδηγείται η χώρα. Όπως τόνισε ο Πρόεδρος του ΠΑΣΟΚ Άνδρέας Παπανδρέου η ένταξη «δεν έξυπηρετεί ούτε τὰ βραχυχρόνια ούτε τὰ μακροχρόνια συμφέροντα του ελληνικού λαού». «Σημαίνει την ολοκλήρωση του οικονομικού, πολιτικού και πολιτιστικού δορυφορισμού του τόπου».